

Wydanie tymczasowe

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 15 grudnia 2016 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowanie obowiązku ubezpieczania tej odpowiedzialności – Dyrektywa 2000/26/WE – Artykuł 4 ust. 5 – Zakład ubezpieczeń – Przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń – Wystarczające uprawnienia do reprezentacji – Bierna legitymacja procesowa

W sprawie C-558/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal da Relação do Porto (sąd apelacyjny w Porto, Portugalia) postanowieniem z dnia 29 września 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 listopada 2015 r., w postępowaniu:

Alberto José Vieira de Azevedo,

Maria da Conceição Ferreira da Silva,

Carlos Manuel Ferreira Alves,

Rui Dinis Ferreira Alves,

Vítor José Ferreira Alves,

przeciwko

CED Portugal Unipessoal Lda,

Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Garantia Automóvel,

przy udziale:

Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Acidentes de Trabalho,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: J.C. Bonichot (sprawozdawca), pełniący obowiązki prezesa izby,
A. Arabadjiev i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Garantia Automóvel przez G. Ribeira oraz T. Andradego, advogados,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes, M. Figueireda oraz M. Rebelo, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez P. Costę de Oliveirę oraz K.P. Wojcika, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 października 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 ust. 4, 5 i 8 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającej dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwartej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych) (Dz.U. 2000, L 181, s. 65 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 3, s. 331), zmienionej dyrektywą 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. (Dz.U. 2005, L 149, s. 14), (zwanej dalej „dyrektywą 2000/26”).
- 2 Wniosek ów został złożony w ramach sporu pomiędzy Albertem José Vиейrą de Azevedem, Marią da Conceição Ferreirą da Silvą oraz Carlosem Manuelem Ferreirą Alvesem, Ruiem Dinisem Ferreirą Alvesem i Vítozem José Ferreirą Alvesem a CED Portugal Unipessoal Lda (zwaną dalej „spółką CED”) oraz Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Garantia Automóvel (portugalskim zakładem ubezpieczeń –funduszem gwarancyjnym dla celów ubezpieczenia pojazdów mechanicznych) (zwanym dalej „funduszem gwarancyjnym dla celów ubezpieczenia pojazdów mechanicznych”) w przedmiocie możliwości wystąpienia spółki CED, przedstawiciela towarzystwa ubezpieczeniowego

właściciela pojazdu, który spowodował wypadek drogowy, w charakterze strony pozwanej przed sądami.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/103/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności (Dz.U. 2009, L 263, s. 11) dokonano kodyfikacji pięciu dyrektyw, które zostały przyjęte w celu zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do obowiązkowego ubezpieczenia pojazdów mechanicznych.
- 4 Niemniej ze względu na to, że okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym miały miejsce w 2007 r., czyli przed wejściem w życie dyrektywy 2009/103, właściwymi ramami prawnymi pozostają te ustanowione w szczególności przez dyrektywę 2000/26.
- 5 Zgodnie z motywem 8 dyrektywy 2000/26 celem prawodawcy Unii Europejskiej było zapewnienie stronom poszkodowanym, które poniosły stratę lub szkodę w wyniku wypadku drogowego, porównywalnego traktowania niezależnie od tego, gdzie na obszarze Wspólnoty Europejskiej miał miejsce wypadek.
- 6 Ponadto dyrektywa 2000/26 zawiera następujące motywy:
 - „(10) Pociąga to za sobą udzielenie stronie poszkodowanej bezpośredniego prawa do pozwania zakładu ubezpieczeń strony odpowiedzialnej.
 - (11) Zadowalającym rozwiązaniem dla stron poszkodowanych, które poniosły stratę lub szkodę w wyniku wypadku drogowego mieszczącego się w zakresie niniejszej dyrektywy i mającego miejsce w państwie innym niż ich państwo stałego miejsca zamieszkania, mogłoby być uprawnienie do wnoszenia roszczenia w swoim państwie członkowskim przeciwko przedstawicielowi [wyznaczonemu do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych] przez zakład ubezpieczeń strony odpowiedzialnej.
 - (12) Rozwiązanie to umożliwiałoby załatwienie szkody poniesionej przez strony poszkodowane poza państwem członkowskim ich stałego miejsca zamieszkania zgodnie ze znanymi im procedurami.
 - (13) Ten system utrzymywania [wyznaczania] przedstawicieli [do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń] w państwie członkowskim stałego

miejsca zamieszkania strony poszkodowanej nie ma wpływu ani na zasadnicze przepisy prawa [przepisy prawa materialnego] stosowane w każdym indywidualnym przypadku, ani też na kwestię jurysdykcji.

- (14) Istnienie bezpośredniego prawa do podjęcia bezpośrednich działań przeciw zakładowi ubezpieczeniowemu przez stronę, która poniosła stratę lub szkodę, stanowi logiczne uzupełnienie wyznaczenia takich przedstawicieli, a ponadto polepsza sytuację prawną stron poszkodowanych w wypadkach drogowych mających miejsce poza państwem członkowskim stałego miejsca zamieszkania takiej strony.
- (15) W celu wypełnienia luk, o których była mowa, należy zapewnić, aby państwo członkowskie, w którym zakład ubezpieczeń jest zarejestrowany, wymagał od tego zakładu wyznaczenia przedstawicieli [do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych mających siedzibę lub miejsce zamieszkania,] lub zarejestrowanych w innych państwach członkowskich, celem gromadzenia wszelkich niezbędnych informacji związanych z roszczeniami w wyniku takich wypadków oraz podejmowa[nia] odpowiedni[ch] działa[ń] dla rozstrzygnięcia takich roszczeń w imieniu i na rachunek zakładu ubezpieczeń, łącznie z wypłatą odszkodowań; przedstawiciele [wyznaczeni do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych] powinni dysponować wystarczającymi uprawnieniami, aby reprezentować zakład ubezpieczeń wobec osób, które poniosły szkody w wyniku takich wypadków, a także aby reprezentować zakład ubezpieczeń wobec władz narodowych, a także w razie potrzeby przed sądami, w zakresie w jakim jest to zgodne z zasadami międzynarodowego prawa prywatnego dotyczącego ustalenia jurysdykcji.
- (16) Działania przedstawiciela [wyznaczonego do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych] są niewystarczające dla przekazania [przyznania] jurysdykcji sądom w państwie członkowskim stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej, jeżeli zasady międzynarodowego prawa prywatnego dotyczące przekazania [przyznania] jurysdykcji tego nie przewidują.
- (16a) Zgodnie z art. 11 ust. 2 w związku z art. 9 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych [(Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42)] poszkodowany może wytoczyć powództwo sądowe przeciwko ubezpieczycielowi w zakresie odpowiedzialności cywilnej w państwie członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania.

[...]”.

7 Zgodnie z art. 1 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2000/26:

„Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie specjalnych przepisów mających zastosowanie do stron poszkodowanych, uprawnionych do odszkodowania w związku ze stratą lub szkodą powstał[ymi] w wyniku wypadku, który miał miejsce w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej, spowodowan[ymi] użytkowaniem pojazdów ubezpieczonych i mających stałe miejsce postoju w państwie członkowskim”.

8 Artykuł 3 owej dyrektywy przewiduje, że każde państwo członkowskie zapewnia, że określonym w art. 1 tej dyrektywy stronom pokrzywdzonym w wypadkach w rozumieniu tego przepisu przysługuje bezpośrednio prawo pozwania zakładu ubezpieczeń ubezpieczającego osobę odpowiedzialną w zakresie odpowiedzialności cywilnej.

9 Zgodnie z art. 4 rzeczony dyrektywy, zatytułowanym „Przedstawiciele [wyznaczeni do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych]”:

„1. Każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie niezbędne środki, aby zagwarantować, że wszystkie zakłady ubezpieczeń ubezpieczające ryzyka zaliczone do klasy 10 pkt A załącznika do dyrektywy [Rady] 73/239/EWG [z dnia 24 lipca 1973 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie (Dz.U. 1973, L 228, s. 3 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 1, s. 14)], innych niż odpowiedzialność przewoźnika, wyznaczają swoich przedstawicieli w każdym państwie członkowskim innym niż to, w którym uzyskały oficjalne zezwolenie. Przedstawiciel odpowiada za rozpatrzenie i zaspokojenie roszczeń będących wynikiem wypadku w przypadkach określonych w art. 1. Przedstawiciel jest rezydentem lub jest zarejestrowany w państwie członkowskim, w którym został zatrudniony.

[...]

4. Przedstawiciel [wyznaczony] w związku z roszczeniami gromadzi wszelkie informacje niezbędne przy zaspokojeniu roszczeń i podejmuje środki niezbędne do wynegocjowania zaspokojenia roszczeń. Wymóg wyznaczenia przedstawiciela nie wyklucza prawa strony poszkodowanej lub jej zakładu ubezpieczeń do wszczęcia procedury sądowej bezpośrednio przeciwko osobie, która spowodowała wypadek, lub przeciwko jej zakładowi ubezpieczeń.

5. Przedstawiciele [wyznaczeni do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych] posiadają wystarczające uprawnienia do reprezentowania zakładu ubezpieczeń w stosunku do stron poszkodowanych w przypadkach, określonych w art. 1, oraz do pełnego zaspokojenia ich roszczeń. Muszą oni

być zdolni do badania spraw w oficjalnym języku/językach państwa członkowskiego stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej.

6. Państwa członkowskie wprowadzają obowiązek – poparty odpowiednimi, skutecznymi i systematycznymi karami finansowymi lub równoważnymi karami administracyjnymi – zgodnie z którym w okresie trzech miesięcy od daty przedstawienia roszczenia o odszkodowanie przez stronę poszkodowaną bezpośrednio zakładowi ubezpieczeń [osoby, która spowodowała wypadek, lub] jego przedstawicielowi [...]:

- a) zakład ubezpieczeń osoby, która spowodowała wypadek, lub jego przedstawiciel zobowiązany jest przedstawić uzasadnioną ofertę odszkodowania w przypadkach, gdy odpowiedzialność nie jest przedmiotem sporu, zaś szkody zostały wyliczone;
- b) zakład ubezpieczeń, w stosunku do którego skierowane zostało roszczenie o odszkodowanie, lub jego przedstawiciele zobowiązani są dostarczyć uzasadnioną odpowiedź na kwestie poruszone w roszczeniu w przypadkach, gdy odpowiedzialność jest kwestionowana, nie została wyraźnie określona lub szkody nie zostały w pełni wyliczone.

Państwa członkowskie przyjmują przepisy zapewniające, że jeśli oferta nie zostanie przedstawiona w terminie trzech miesięcy, od kwoty odszkodowania zaoferowanego przez zakład ubezpieczeń lub przyznanego przez sąd stronie poszkodowanej płatne będą odsetki.

[...]

8. Wyznaczenie przedstawicieli [do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych] nie stanowi otwarcia oddziału w rozumieniu art. 1 lit. b) dyrektywy [Rady] 92/49/EWG [z dnia 18 czerwca 1992 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie oraz zmieniająca dyrektywy 73/239/EWG i 88/357/EWG (trzecia dyrektywa w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie) (Dz.U. 1992, L 228, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 1, s. 346)], a przedstawiciela [wyznaczonego do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych] nie uważa się za jednostkę organizacyjną w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy [Rady] 88/357/EWG [z dnia 22 czerwca 1988 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie i ustanowienia przepisów ułatwiających skuteczne korzystanie ze swobody świadczenia usług oraz zmieniającej dyrektywę 73/239/EWG (Dz.U. 1988, L 172, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 1, s. 198)] ani

[...]

- [...] za jednostkę organizacyjną [oddział] w rozumieniu rozporządzenia [Rady] (WE) nr 44/2001 [...]”.

Prawo portugalskie

- 10 Dyrektywa 2000/26 została transponowana do prawa portugalskiego za pomocą Decreto-Lei n° 72-A/2003 – Lei do Seguro Obrigatório (dekretu z mocą ustawy nr 72-A/2003 o ubezpieczeniu obowiązkowym) z dnia 14 kwietnia 2003 r., zmienionego, po pierwsze, przez Decreto-Lei n° 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel (dekret z mocą ustawy nr 522/85 w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych) z dnia 31 grudnia 1985 r. i, po drugie, przez Decreto-Lei n° 94-B/98 – Regula as condições de acesso e de exercício da actividade seguradora e resseguradora no território da Comunidade Europeia (dekret z mocą ustawy nr 94-B/98 regulujący warunki podejmowania oraz wykonywania działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej na terytorium Wspólnoty Europejskiej) z dnia 17 kwietnia 1998 r.
- 11 Zgodnie z art. 43 dekretu z mocą ustawy nr 522/85, zmienionego dekretem z mocą ustawy nr 72-A/2003:

„1. Mające siedzibę w Portugalii towarzystwa ubezpieczeniowe, a także portugalskie oddziały towarzystw mających siedzibę poza obszarem Wspólnoty Europejskiej, którym udzielono zezwolenia na ubezpieczanie ryzyk z zakresu »odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane przez naziemne pojazdy silnikowe, z wyjątkiem odpowiedzialności przewoźnika« mają swobodę dokonania wyboru swego przedstawiciela w poszczególnych pozostałych państwach członkowskich, który to przedstawiciel jest zobowiązany do rozpatrywania i zaspokajania w państwach miejsca zamieszkania strony poszkodowanej roszczeń powypadkowych związanych ze szkodami poniesionymi w państwie innym niż państwo miejsca zamieszkania tej strony poszkodowanej (»przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych«).

2. Przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych, który winien mieć siedzibę, miejsce zamieszkania lub być zarejestrowany w państwie członkowskim, na którego terytorium został wyznaczony, może reprezentować więcej niż jedno towarzystwo ubezpieczeniowe.

3. Przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych posiada wystarczające uprawnienia do reprezentowania towarzystwa ubezpieczeń w stosunku do stron poszkodowanych w przypadkach, określonych w art. 1, oraz do pełnego zaspokojenia ich

roszczeń. Musi być zdolny do badania spraw w oficjalnym języku/językach państwa członkowskiego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej.

4. Przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych gromadzi w związku z roszczeniami wszelkie informacje niezbędne przy ich zaspokajaniu i podejmuje środki niezbędne do wynegocjowania zaspokojenia roszczeń.

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 12 W dniu 17 października 2007 r. wskutek mającego miejsce na hiszpańskiej autostradzie wypadku drogowego, w którym uczestniczył wynajęty pojazd ubezpieczony w Hiszpanii przez towarzystwo Helvetia Compañía Suiza, S.A. de Seguros y Reaseguros (zwane dalej „Helvetią”), śmierć poniósł Luis de Sousa Alves, a A.J. Vieira de Azevedo doznał obrażeń ciała. Obaj byli obywatelami portugalskimi.
- 13 Alberto José Vieira de Azevedo oraz małżonka i dzieci L. de Sousy Alvesa wytoczyli przed Instância Central Cível da Comarca do Porto-Este (Penafiel) [sądu okręgowego Porto-Este (Penafiel), Portugalia] powództwa odszkodowawcze. Pozwani zostali, po pierwsze, spółka CED, przedstawiciel Helvetii w Portugalii, oraz, po drugie, tytułem ewentualnym, fundusz gwarancyjny dla celów ubezpieczenia pojazdów mechanicznych.
- 14 Sąd ów oddalił te powództwa, stwierdzając „brak biernej legitymacji procesowej” spółki CED, a zatem i funduszu gwarancyjnego dla celów ubezpieczenia pojazdów mechanicznych.
- 15 Alberto José Vieira de Azevedo oraz małżonka i dzieci L. de Sousy Alvesa wnieśli do Tribunal da Relação do Porto (sądu apelacyjnego w Porto, Portugalia) apelację od orzeczenia oddalającego wskazane powództwa. Uważają, że spółka CED, działająca w charakterze przedstawiciela Helvetii w Portugalii, mogła zostać pozwana przed sądami portugalskimi w sprawie dotyczącej odszkodowania za poniesione szkody.
- 16 Sąd odsyłający ma wątpliwości, czy przedstawiciele towarzystw ubezpieczeniowych prowadzący działalność za granicą, tacy jak określeni w art. 4 dyrektywy 2000/26 i którzy muszą dysponować wystarczającymi uprawnieniami do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych, mogą także być pozywani przez obywateli danego kraju.

17 W tych okolicznościach Tribunal da Relação do Porto (sąd apelacyjny w Porto) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy motyw 16a oraz art. 4 [ust. 4, 5 i 8 dyrektywy 2000/26] [...] umożliwiają pozwanie przedstawiciela towarzystwa ubezpieczeniowego, które nie prowadzi działalności w państwie, w którym wytoczone zostało powództwo o odszkodowanie za straty poniesione w związku z wypadkiem drogowym na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego w zakresie odpowiedzialności cywilnej, zawartej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej, czy ta możliwość pozwania jest uzależniona od treści postanowień umowy przedstawicielstwa zawartej między tym przedstawicielem a towarzystwem ubezpieczeniowym?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

18 Poprzez pierwsze pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 4 dyrektywy 2000/26 należy interpretować w ten sposób, iż nakłada on na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia, że przedstawiciel wyznaczony zgodnie z tym artykułem do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych może sam zostać pozwany, zamiast reprezentowanego przez niego zakładu ubezpieczeń, przed sądem krajowym rozpatrującym powództwo odszkodowawcze wytoczone przez stronę poszkodowaną objętą zakresem stosowania określonym w art. 1 owej dyrektywy.

19 Na wstępie należy przypomnieć, że aby ustalić zakres przepisu prawa Unii, trzeba mieć na uwadze jednocześnie jego treść, kontekst oraz jego cele (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 października 2013 r., Spedition Welter, C-306/12, EU:C:2013:650, pkt 17).

20 Zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2000/26 każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie niezbędne środki, aby zagwarantować, że wszystkie zakłady ubezpieczeń ubezpieczające ryzyka użytkowania pojazdów naziemnych z napędem własnym wyznaczają w każdym państwie członkowskim innym niż to, w którym uzyskały oficjalne zezwolenie, swoich przedstawicieli odpowiadających za rozpatrzenie i zaspokojenie roszczeń będących wynikiem wypadku w przypadkach określonych w art. 1 owej dyrektywy. Przepisy te, same w sobie, nie oznaczają, że przedstawiciel taki może zostać pozwany, zamiast reprezentowanego przez niego zakładu ubezpieczeń, przed sądem krajowym.

- 21 Możliwość pozwania przedstawiciela wyznaczonego do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych nie wynika również z art. 4 ust. 4 dyrektywy 2000/26, zgodnie z którym przedstawiciel ów gromadzi w związku z takimi roszczeniami wszelkie informacje niezbędne przy ich zaspokajaniu i podejmuje niezbędne środki do wynegocjowania zaspokojenia tych roszczeń. Poprzez przepisy te prawodawca Unii określił bowiem jedynie zadania nałożone na rzeczonoego przedstawiciela w związku z negocjowaniem zaspokojenia roszczeń, bez odnoszenia się do ewentualnych postępowań sądowych.
- 22 Ów art. 4 ust. 4 dyrektywy 2000/26, wskazując również, że strona poszkodowana lub jej zakład ubezpieczeń nie są pozbawieni – z samego faktu wyznaczenia przedstawiciela odpowiadającego za rozpatrzenie i zaspokojenie roszczeń powypadkowych – możliwości wszczęcia postępowania bezpośrednio przeciwko osobie, która spowodowała wypadek, lub przeciwko jej zakładowi ubezpieczeń, ogranicza się do odmowy przyznania rozpatrywaniu sprawy przez tego przedstawiciela charakteru wyłącznego i nie uznaje, sam w sobie, w żaden sposób możliwości wytoczenia powództwa skierowanego bezpośrednio przeciwko wspomnianemu przedstawicielowi.
- 23 O ile zgodnie z treścią art. 4 ust. 5 dyrektywy 2000/26 przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych ma wystarczające uprawnienia do reprezentowania zakładu ubezpieczeń w stosunku do stron poszkodowanych oraz do pełnego zaspokojenia ich roszczeń o odszkodowanie, o tyle jednak przepis ów, który ustala w ten sposób cele tego przedstawicielstwa, nie określa dokładnego zakresu przyznanych w tym celu uprawnień (zob. podobnie wyrok z dnia 10 października 2013 r., Spedition Welter, C-306/12, EU:C:2013:650, pkt 18).
- 24 Ponadto art. 4 ust. 6 akapit pierwszy dyrektywy 2000/26, który określa zasady rozpatrywania roszczeń odszkodowawczych przedstawionych bezpośrednio zakładowi ubezpieczeń osoby, która spowodowała wypadek, lub jego przedstawicielowi wyznaczonemu do celów rozpatrzenia i zaspokojenia roszczeń powypadkowych, odnosi się jedynie do jednego etapu postępowania o odszkodowanie, na którym to etapie bądź zostanie zaproponowane odszkodowanie, bądź takie odszkodowanie zostanie odrzucone, i nie reguluje w żaden sposób ewentualnego sądowego etapu postępowania. Przepis taki nie pozwala zatem określić charakteru, jaki przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych mógłby mieć na takim sądowym etapie postępowania.
- 25 Warto natomiast zauważyć, że zgodnie z art. 4 ust. 6 akapit drugi dyrektywy 2000/26 państwa członkowskie przyjmują przepisy zapewniające, że jeśli oferta nie zostanie przedstawiona w terminie trzech miesięcy, od kwoty odszkodowania zaoferowanego przez zakład ubezpieczeń lub przyznanego

przez sąd stronie poszkodowanej zostaną zapłacone odsetki. Z owego przepisu wynika, że niezależnie od możliwości skierowania do przedstawiciela zakładu ubezpieczeń roszczenia odszkodowawczego oferta odszkodowania jest ostatecznie składana wyłącznie przez ten zakład, z zastrzeżeniem przyznania odszkodowania, w stosownym przypadku, przez sąd.

- 26 Należy zatem stwierdzić, że na niesądowym etapie tego modelu odszkodowawczego przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych nie zastępuje w żaden sposób reprezentowanego przez siebie zakładu i wykonuje wyłącznie funkcje pośrednika, które zawsze zachowują ograniczony charakter. Na sądowym etapie mogłoby być inaczej tylko wtedy, gdyby prawodawca Unii to przewidział, co nie wynika z art. 4 ust. 1–6 dyrektywy 2000/26.
- 27 Wreszcie art. 4 ust. 8 dyrektywy 2000/26, zgodnie z którym wyznaczenie przedstawicieli rozpatrujących i zaspokajających roszczenia powypadkowe nie stanowi otwarcia oddziału zakładu ubezpieczeń, a przedstawiciela tego nie uważa się za jednostkę organizacyjną takiego zakładu, ani też za oddział w rozumieniu rozporządzenia nr 44/2001, nie ma na celu nadania i nie powinien przyznawać temu przedstawicielowi, zamiast zakładowi ubezpieczeń, biernej legitymacji procesowej przed sądem krajowym.
- 28 Ani kontekst, ani cele dyrektywy 2000/26 nie pozwalają uznać, że prawodawca Unii zamierzał nałożyć na państwa członkowskie obowiązek przyznania takiej biernej legitymacji procesowej.
- 29 Chociaż zgodnie z art. 3 dyrektywy 2000/26 każde państwo członkowskie zapewnia, że określonym w art. 1 tej dyrektywy stronom pokrzywdzonym w wypadkach w rozumieniu tego przepisu przysługuje bezpośrednie prawo pozwania zakładu ubezpieczeń ubezpieczającego osobę odpowiedzialną w zakresie odpowiedzialności cywilnej, ani ten artykuł, ani żaden inny przepis owej dyrektywy nie wskazują, że dla skorzystania z tego prawa osobom tym przysługuje możliwość pozwania bezpośrednio przed sądem krajowym przedstawiciela wyznaczonego do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych.
- 30 W tych okolicznościach należy przypomnieć, że dyrektywa 2000/26 zmierza do zagwarantowania ofiarom wypadków drogowych porównywalnego traktowania, bez względu na to, gdzie na obszarze Unii te wypadki miały miejsce. W tym celu ofiary te powinny być uprawnione do dochodzenia w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania odszkodowania od przedstawiciela wyznaczonego w tym państwie przez zakład ubezpieczeń osoby odpowiedzialnej do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych. Zadanie tego przedstawiciela polega na ułatwieniu kroków

podejmowanych przez ofiary wypadków, w szczególności poprzez umożliwienie im dochodzenia roszczeń w ich własnym języku.

- 31 Zgodnie z motywem 15 dyrektywy 2000/26 państwa członkowskie powinny przewidzieć, że przedstawiciele wyznaczeni do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych będą dysponować wystarczającymi uprawnieniami, aby reprezentować zakład ubezpieczeń wobec ofiar, a także aby reprezentować zakład ubezpieczeń wobec organów krajowych, w tym w razie potrzeby przed sądami, w zakresie, w jakim jest to zgodne z zasadami międzynarodowego prawa prywatnego dotyczącego ustalenia jurysdykcji.
- 32 Tym samym w świetle przywołanych celów prawodawca Unii nie tylko ustanowił system, w którym strony poszkodowane mogą w każdym państwie członkowskim dochodzić roszczeń o odszkodowanie od ubezpieczyciela osoby odpowiedzialnej zgodnie z procedurami, z jakimi są one zaznajomione, ale także uzupełnił ten system w sposób logiczny, jak wskazał w motywie 14 dyrektywy 2000/26, uznając – na korzyść ofiar – prawo do wytoczenia powództwa bezpośrednio przeciwko temu ubezpieczycielowi bez konieczności podejmowania działań przeciwko osobie odpowiedzialnej za spowodowanie wypadku.
- 33 Z rozważań tych wyraźnie wynika, że zamiarem prawodawcy Unii było, bez uszczerbku dla przepisów prawa prywatnego międzynarodowego, objęcie koncepcją reprezentacji tych zakładów ubezpieczeń przewidzianym w art. 4 ust. 5 dyrektywy 2000/26 możliwością skutecznego wytaczania przez poszkodowanych przed sądami krajowymi powództwa o odszkodowanie za poniesione szkody. W tej sytuacji wśród wystarczających uprawnień, jakimi powinien dysponować przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych, znajduje się pełnomocnictwo uprawniające do odbioru pism sądowych (zob. podobnie wyrok z dnia 10 października 2013 r., Spedition Welter, C-306/12, EU:C:2013:650, pkt 23, 24).
- 34 Jak zauważył już Trybunał, z prac przygotowawczych nad dyrektywą 2000/26 wynika, że uprawnienie do reprezentacji wykonywane przez ubezpieczyciela w państwie członkowskim miejsca zamieszkania ofiary miało na celu, zgodnie z zamiarem prawodawcy, objąć upoważnienie do odbierania pism sądowych, pomimo że było ono ograniczone, gdyż nie mogło wywierać wpływu na przepisy prawa prywatnego międzynarodowego dotyczącego przyznania jurysdykcji (zob. podobnie wyrok z dnia 10 października 2013 r., Spedition Welter, C-306/12, EU:C:2013:650, pkt 22).
- 35 Natomiast ani z tych prac przygotowawczych, ani z motywów dyrektywy 2000/26 nie wynika, by zamiarem prawodawcy Unii było rozszerzenie zakresu tego upoważnienia w sposób pozwalający na to, aby w celu uzyskania

odszkodowania od zakładu ubezpieczeń osoby odpowiedzialnej strona poszkodowana mogła wytoczyć powództwo do sądu krajowego jej miejsca zamieszkania przeciwko przedstawicielowi tego zakładu.

- 36 Jako że strony poszkodowane mogą doręczać pisma sądowe przedstawicielowi zakładu ubezpieczeń, nie wydaje się, żeby cel dyrektywy 2000/26 polegający na ułatwieniu podejmowania przez te strony kroków nie był w ten sposób osiągnięty lub wymagał, aby przedstawiciel ów, jako taki, mógł zostać dodatkowo pozwany przed tym sądem.
- 37 Prawodawca Unii wskazał również w motywie 13 dyrektywy 2000/26, że ten system wyznaczania przedstawicieli w państwie członkowskim miejsca zamieszkania strony poszkodowanej nie ma wpływu ani na przepisy prawa materialnego stosowane w każdym indywidualnym przypadku, ani też na kwestię jurysdykcji. Uznanie zaś, że powództwo odszkodowawcze może zostać wytoczone bezpośrednio do sądu krajowego przeciwko temu przedstawicielowi, a nie przeciwko reprezentowanemu przez tego przedstawiciela zakładowi, mogłoby wpłynąć na jurysdykcję. Poza tym motyw 16 wskazanej dyrektywy precyzuje również, że działania przedstawiciela są niewystarczające dla przyznania jurysdykcji sądom w państwie członkowskim miejsca zamieszkania strony poszkodowanej, jeżeli zasady prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące przyznania jurysdykcji tego nie przewidują.
- 38 W tych okolicznościach nie wydaje się, aby cel polegający na polepszeniu sytuacji prawnej stron poszkodowanych w wypadkach drogowych mających miejsce poza państwem członkowskim miejsca zamieszkania takiej strony wymagał, aby art. 4 dyrektywy 2000/26, który to przepis nie przewiduje wyraźnie, że przedstawiciel wyznaczony do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych może sam zostać pozwany, zamiast reprezentowanego przez niego zakładu ubezpieczeń, należało interpretować – pomimo że strony poszkodowane mogą podejmować działania przed sądem krajowym skierowane bezpośrednio przeciwko takiemu zakładowi – jako nakładający w sposób dorozumiany, lecz bezwzględny, na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia możliwości pozwania tego przedstawiciela.
- 39 Z całości powyższych rozważań wynika, że na pierwsze pytanie należy udzielić odpowiedzi, iż art. 4 dyrektywy 2000/26 należy interpretować w ten sposób, iż nie nakłada on na państwa członkowskie obowiązku ustanowienia, że przedstawiciel wyznaczony, zgodnie z tym artykułem, do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych może sam zostać pozwany, zamiast reprezentowanego przez niego zakładu ubezpieczeń, przed sądem krajowym rozpatrującym powództwo odszkodowawcze wytoczone przez stronę

poszkodowaną objętą zakresem stosowania określonym w art. 1 owej dyrektywy.

W przedmiocie pytania drugiego

- 40 W związku z odpowiedzią udzieloną na pytanie pierwsze nie ma potrzeby udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie kosztów

- 41 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającej dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwartej dyrektywy w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/14/WE z dnia 11 maja 2005 r., należy interpretować w ten sposób, iż nie nakłada on na państwa członkowskie obowiązku ustanowienia, że przedstawiciel wyznaczony, zgodnie z tym artykułem, do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń powypadkowych może sam zostać pozwany, zamiast reprezentowanego przez niego zakładu ubezpieczeń, przed sądem krajowym rozpatrującym powództwo odszkodowawcze wytoczone przez stronę poszkodowaną objętą zakresem stosowania określonym w art. 1 dyrektywy 2000/26 zmienionej dyrektywą 2005/14.

Podpisy